

gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029, Ontwerpbijdragebesluit 2026 en Ontwerpjaarrekening 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen

Portefeuillehouder mr. Charlotte van der Meij

Inlichtingen Nienke van der Zee

Collegevergadering 15 april 2025

Raadsvergadering

Raadsvoorstelnummer 12015143

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer;
2. geen zienswijze in te dienen op het Ontwerpbijdragebesluit GO Beschermd Wonen 2026;
3. geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpjaarrekening GO Beschermd Wonen 2024.

2. Samenvatting

Per 1 januari 2024 is het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (GO) opgericht. Wettelijk is bepaald dat het GO jaarlijks een ontwerpbegroting voor het volgende jaar vaststelt en deze eerst voor zienswijze aan de raden van de deelnemende gemeenten voorlegt. Tevens worden het Ontwerpbijdragebesluit 2026 en de Ontwerpjaarrekening GO Beschermd Wonen 2024 voor zienswijze voorgelegd. Het GO stelt deze stukken vast na verwerking van de eventuele zienswijzen.

De Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 is slechts minimaal gewijzigd ten opzichte van de begroting 2025-2028. Het Ontwerpbijdragebesluit 2026 is op basis van bestaande financiële afspraken opgesteld. Door het uitstel van de landelijke doordecentralisatie ontvangen de regiogemeenten ook in 2026 nog geen eigen middelen voor Beschermd Wonen (BW). Er is dan ook nog geen sprake van een bijdrage vanuit de gemeenten aan het GO. Voorgesteld wordt om geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029, het Ontwerpbijdragebesluit 2026 en de Ontwerpjaarrekening GO Beschermd Wonen 2024.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

BW is onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Met BW wordt bedoeld het wonen in een accommodatie voor mensen met complexe psychische of psychosociale problemen die tijdelijk niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Met de begeleiding van deze inwoners willen we hun zelfredzaamheid en participatie

bevorderen en hun psychisch en psychosociaal welzijn verbeteren. Daarnaast willen we verwaarlozing of maatschappelijke overlast voorkomen.

Onder BW valt ook Beschermd thuis. Bij Beschermd thuis ontvangen inwoners intensieve gespecialiseerde begeleiding thuis. Het gaat om inwoners waarbij de zorg onplanbaar is en 24-uursbeschikbaarheid van ondersteuning nodig is.

In de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer is gestart met een samenwerking tussen de acht gemeenten in de regio. Dit is vooruitlopend op landelijke wetgeving om de verantwoordelijkheid voor BW naar alle gemeenten door te decentraliseren. Voor deze samenwerking is een Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen (GR BW) Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (2023.8356374) ingesteld. Een Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO), waarin de voor BW verantwoordelijke wethouders zitting hebben, vormt het bestuur van de regeling.

In de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is bepaald dat het GO jaarlijks een Ontwerpbegroting en een meerjarenraming voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar vaststelt, en deze eerst voor zienswijze aan de raden van de deelnemende gemeenten voorlegt. Daarnaast moeten het Ontwerpbijdragebesluit 2026 en de Ontwerpjaarrekening GO Beschermd Wonen 2024 voor zienswijze aan de raden worden voorgelegd.

In de GR BW regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer is geregeld dat een bijdragebesluit wordt opgesteld waarin is vastgelegd op welke wijze berekend wordt welke bijdrage de deelnemende gemeenten verschuldigd zijn voor de uitvoering van de regionale taken.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

In de Wgr en de GR BW is de verplichting opgenomen om de ontwerpbegroting van een gemeenschappelijk orgaan twaalf weken voordat deze door het GO wordt vastgesteld toe te zenden aan de raden van de deelnemende gemeenten voor een zienswijze. De raad wordt in staat gesteld de Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 (bijlage 2), het Ontwerpbijdragebesluit 2026 (bijlage 3) en de Ontwerpjaarrekening van 2024 (bijlage 4) van het GO te beoordelen en hierop een zienswijze te geven. Het GO betreft deze zienswijze bij het nemen besluit over vaststelling van de ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 en het Ontwerpbijdragebesluit 2026.

Voorgesteld wordt om geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpjaarrekening 2024, de Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 en het Ontwerpbijdragebesluit 2026.

In de zienswijze op de begroting voor 2024-2026 is het loslaten van het begrotingsprincipe 'rijksbudget=werkbudget' opgenomen. In de Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 is opgenomen dat er nog onvoldoende gegevens beschikbaar zijn met betrekking tot de onzekerheden om dit principe los te laten. In onze reactie geven wij mee dat wij erop vertrouwen dat bij de begroting 2027-2030 invulling wordt gegeven aan de zienswijze op de begroting 2024-2026.

Wat zijn de argumenten?

Ontwerpjaarrekening

De ontwerpjaarrekening bestaat uit een programmaverantwoording van de activiteiten van het GO en een financiële verantwoording in 2024. In de programmaverantwoording staan onder andere de volgende activiteiten:

- Het ontwikkelen van uitvoeringsprogramma's door gemeenten voor Opvang, Wonen en Herstel en een regionale paragraaf om activiteiten regionaal op te pakken.

- De regionale aanbesteding BW en MO waarbij wordt ingezet op de beweging Beschermd Thuis onder andere met een ontwikkelagenda.
- De voorbereiding van de decentrale uitvoering van de toegang tot BW door regiogemeenten vanaf januari 2025.

Daarnaast wordt ingegaan op het gebruik van BW. In 2024 is dit gedaald van 700 naar 564 op 1 december. Dat is vooral een gevolg van de mogelijkheid van uitstroom van mensen naar zelfstandigheid, of naar een plek buiten BW (zoals Wet langdurige zorg).

In de financiële verantwoording is opgenomen dat in de begroting 2024 is uitgegaan van het budget dat we van het Rijk ontvangen: 'rijksbudget is werkbudget'. Vanuit het Rijk is voor de zorgkosten circa € 39,4 miljoen ontvangen. De werkelijke kosten in 2024 bedragen circa € 34,7 miljoen en liggen circa € 4,8 miljoen lager dan het ontvangen Rijksbudget. Het overschot wordt toegevoegd aan de reserve BW.

Ontwerpkadernota en begroting

De Ontwerpkadernota en begroting is voor de periode 2026 - 2029 beperkt gewijzigd ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2025 - 2028. Gezien de onzekerheid over het verloop van de kosten die we in 2026 voor BW gaan maken is het uitgangspunt gehandhaafd om in de begroting uit te gaan van het budget dat we van het Rijk ontvangen.

Ten opzichte van de vorige regiobegroting zijn dit de belangrijkste wijzigingen:

- Er is een update gegeven op de reservestand en ontwikkeling, inclusief het tekort op MO (met daarin de verwerking van het verwachte aanbestedingseffect).
- Een budget van € 650.000 is overgeheveld van MO naar BW. In 2023 is er onderzoek gedaan naar de uitgaven voor MO in onze regio, naar aanleiding van structurele tekorten op MO. Uit dit adviesrapport komt onder andere naar voren dat er kosten gemaakt worden ten laste van MO voor inwoners die BW nodig hebben. Met de verschuiving van het budget geven we uitvoering aan een aanbeveling uit dit onderzoek.
- De lokale en regionale personele inzet voor 2025 is beperkt aangepast.
 - Voor het GO BW is extra beleidscapaciteit binnen het GO BW begroot, gezien de toename in werkzaamheden.
 - De administratieve ondersteuning blijft, in ieder geval totdat het nieuwe woonplaatsbeginsel wordt ingevoerd, bij het GO BW.
 - Contractmanagement en de regionale expertisefunctie blijven vooralsnog regionale functies en onderdeel van de regionale formatie.
 - De inzet van een financieel ondersteuner is toegevoegd aan de formatie van het GO BW.
- Het budget voor externe advieskosten is met € 100.000 naar beneden bijgesteld.

Ontwerpbijdragebesluit

De aanneme is dat de gemeenten ook in 2026 nog geen eigen middelen ontvangen voor BW. Er is nog geen sprake van een bijdrage vanuit de gemeenten aan het GO. De gemeente Haarlem draagt de rijksmiddelen die zij namens de regio ontvangt voor BW over aan het GO.

In het Ontwerpbijdragebesluit is de afspraak opgenomen om in de eerste drie jaar na de doordecentralisatie het tekort op de MO te bekostigen vanuit het verwachte overschot op BW. Met betrekking tot de regionale reserve BW wordt een minimum van €5 miljoen en maximum van €7 miljoen afgesproken. Wanneer de reserve van het GO onder het minimum komt, zullen alle gemeenten de reserve naar rato van het verdeelmodel aanvullen. Wanneer de reserve hoger is dan afgesproken, wordt het overschot naar rato van het verdeelmodel uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Deze afspraak stond al in het bijdragebesluit. Om onduidelijkheid over het referentiejaar waarin de reservestand leidt tot mogelijk uitkeren of aanvullen van de

reserve plaatsvindt te voorkomen, is toegevoegd dat we dit doen op basis van de stand van de reserve in het jaar 't+4' (2029). Een eventuele aanvulling door regiogemeenten vindt plaats in het jaar 't+2' (2027) zodat hier in de gemeentebegroting rekening mee gehouden kan worden.

Wat zijn de kanttekeningen en risico's?

Onverwachte toename in het aantal cliënten BW

De aantallen cliënten en de duur van het verblijf in BW voorzieningen zijn onvoorspelbaar. Als het aantal cliënten dat op verblijf is aangewezen sneller toeneemt dan verwacht, kan dit leiden tot extra zorgkosten indien er genoeg personeel en plekken beschikbaar zijn. De kans hierop is klein voor 2026, omdat uitbreiding van personeel en plekken niet op korte termijn te realiseren zijn.

Risico's op langere termijn zijn gerelateerd aan ontwikkelingen in aanpalende domeinen. Het (nog) ontbreken van zeer specialistische woonvormen zoals Domus Plus en Skaeve Huse zorgt er voor dat er in BW voorzieningen een groep wordt opgevangen die geen passende hulp en huisvesting krijgt.

Effect inrichtingskeuzes

In de begroting zijn de kosten voor de uitvoering weergegeven op basis van eerder gemaakte afspraken. De inrichtingskeuze om de taak registratie en beheer op regionaal niveau uit te voeren is hierin verwerkt. Ook is de keuze verwerkt om het contractmanagement regionaal te blijven uitvoeren.

3.3 Wat mag het kosten?

In het GO is vastgelegd dat iedere gemeente naar rato van het verdeelmodel bijdraagt aan de uitvoeringskosten van het GO. De percentuele bijdrage voor 2026 hangt af van 1) de ingangsdatum en 2) de bedragen van het nieuwe verdeelmodel BW. Vanwege het aangekondigde uitstel van het woonplaatsbeginsel en het verdeelmodel, is het percentuele aandeel van Haarlemmermeer in 2026 0% (nul procent). In 2026 worden de kosten voor BW, evenals in de huidige situatie, volledig gedekt uit de rijksbijdrage die centrumgemeente Haarlem ontvangt.

Voor onze eigen ambtelijke uitvoeringskosten (personeelskosten) ontvangen wij in 2026 een bijdrage vanuit het GO van € 345.000. Deze bijdrage wordt toegevoegd aan het in de programmabegroting beschikbare budget van beleidsdoel B: inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf van het programma Zorg en werk, taakveld 6.81.

Wat zijn de financiële risico's?

Door de samenwerkingsafspraken in het GO zijn de (financiële) risico's voor de afzonderlijke gemeenten beperkt en is de continuïteit van zorg voor onze inwoners ook na de doordecentralisatie geborgd. De rijksmiddelen voor BW worden door Haarlem overgedragen aan het GO, hierdoor worden alle gemeenten hiervoor (financieel) verantwoordelijk. Indien de kosten toenemen door een stijging van het aantal cliënten en de zorgkosten per cliënt, zal het Rijksbudget niet voldoende zijn om de zorgkosten te dekken. De regiogemeenten zullen dan naar rato bij moeten dragen aan het GO. De huidige reservestand van ruim € 26 miljoen is voldoende om dit risico af te dekken.

De ontwikkelingen met betrekking tot de cliëntenaantallen en de reservestand zullen door het GO en de individuele gemeenten nauwlettend gemonitord worden. Ook zijn middelen beschikbaar voor investeringen in (goedkopere) lokale BW-voorzieningen, lokale randvoorwaarden, zoals voldoende woningen voor kwetsbare doelgroepen, en preventie om instroom in BW te voorkomen.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is bevoegd tot het geven van een zienswijze op de ontwerpkadernota en begroting, het ontwerpbijdragebesluit en de ontwerpjaarrekening. De portefeuillehouder Zorg en Welzijn is binnen het college het eerste aanspreekpunt voor BW en neemt namens het college deel aan het GO. Het vaststellen van de begroting, van de kadernota en het bijdragebesluit is een bevoegdheid van het GO.

3.5 Wanneer en hoe zal de raad/het college over de voortgang worden geïnformeerd?

De gemeenteraden ontvangen jaarlijks de ontwerpkadernota en begroting, het bijdragebesluit en de voorlopige jaarrekening van het GO, en kunnen hierop een zienswijze indienen. Het GO is verplicht hierop een reactie te geven.

Door het GO wordt daarnaast jaarlijks gerapporteerd over in ieder geval de stand van zaken, de financiële samenwerkingsafspraken en de door het GO uitgevoerde taken.

3.6 Wat betekent dit voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA)?

Dit voorstel heeft geen gevolgen voor de MRA en er zijn met betrekking tot dit onderwerp geen regionale afspraken in MRA-verband gemaakt.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

Cees Vermeer

de burgemeester,

Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage(n):

- Zienswijzen gemeenteraad Haarlemmermeer op de Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 Gemeenschappelijke Orgaan Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer, Ontwerpbijdragebesluit GO Beschermd Wonen 2026 en Ontwerpjaarrekening GO Beschermd Wonen 2024
- Ontwerpkadernota en begroting 2026-2029 Gemeenschappelijke Orgaan Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
- Ontwerpbijdragebesluit GO Beschermd Wonen 2026
- Ontwerpjaarrekening 2024 GO Beschermd Wonen